

מנחות פז

עניין: כשם שהדיבור יפה לבשמים
כך דיבור רע ליין

גמי סנהדרין ע.

רבא רמי כתיב ^א 'ישמח וקרין' ישמח זכה משמחו לא זכה משממהו^ב והיינו ^א 'דאמר רבא חמרא וריחני פקחין אמר רב עמרם בריה דר"ש בר אבא אמר ר'

פתח עינים לחיד"א סנהדרין ע.

ושמעתי משם הרב מהר"ר יוסף דייין דקק"א אשר באמשטרדם שהיה אומר דרך דרש במ"ש חמרא וריחני פקחין דביין אמרו זרק הגיד והקיש הקנה דהדיבור קשה ליין. כל קבל דנא בריחני אמרו שהקול יפה לבשמים. והו תרתי דסתרן ומוזי יש ללמוד בינה לעתים עת לחשות ועת לדבר דיש זמן שהדיבור טוב ויש זמן שהשתיקה טובה. וז"ש חמרא וריחני שרחוקים בטבעם זה מזה בענין הדבור פקחין האירו עיני לדקדק בדיבור ולהיות נזהר בזמן שיטה הדיבור וזמן שיטה השתיקה:

שפת אמת פורים תרמ"ח

שמע ה' קול יהודה. ולכן נקרא מרדכי על שם בשמים ראש כדאיתא במדרש¹². והיה גם כן בן ימיני. ולכן היה התיקון בחינת נזכרים ונעשים שהוא בחינת הנשמה והגוף. לכן אמרו חז"ל¹³ כי הדר קבלוה בימי אחשורוש. כי מסתמא זה שהיה צריכין לכפות עליהם ההר כגיגית. היה על חלק הגוף. כי נשמתן של ישראל קבועין לעולם בתורה. וכאן שנתקן בחינת הגוף קבלוה בחלק הגוף גם כן ברצון טוב. ומה שכתבתי לעיל בענין בשמים ויין מצינו דקול יפה לבשמים ומכל מקום בפנים היה הקטורת בחשאי כדאיתא בגמרא¹⁴ קטורת בחשאי מכפר על לשון הרע. ויין דקול רע ליין מכל מקום בפנים היה השירה על היין בשעת הנסכים. והוא בענין דאיתא יין בשתיקה ועתיד לארמא קלא¹⁵ לבסוף כשמפקח הלב. ועל ידי בחינת גוף טוב דשתיקה מתדבק בו הארת הנשמה. ובבחינת העסק בתורה ותפלה בעריכות שפתים וקול רם מתעלה אחר כך הנשמה בשורש העליון והוא בחשאי לכן הקטורת לפני ולפני ולפנים:

בענין קביעות הימים למשתה. נראה כי בימים הללו יש תיקון לבחינת הגופים. דאיתא⁷ רחל תפסה פלך שתיקה. וכן בנימין ישפה ואינו מגיד. וכן אין אסתר מגדת (אסתר ב, כ) ע"ש במדרש. ואיתא⁸ לא מצאתי לגוף טוב משתיקה. שזאת הוא תיקון הגוף על ידי השתיקה. ורמז לזה יין דאיתא⁹ כשם שקול ודיבור יפה לבשמים כן קשה ליין ע"ש במנחות במשנה שהיה הגיזבר מושך היין בשתיקה. דאיתא¹⁰ תמרי וריחני פקחין. ונראה שהם ב' מיני חכמות. חכמה שבראש בחינת הנשמה והוא בחינת הריח כדאיתא¹¹ איזהו דבר שהנשמה נהנית ולא הגוף זה הריח. והוא בבחינת הקול והדיבור בתורה ותפלה שהוא המשכת כח הנשמה. ויש חכמה הבאה על ידי תיקון הגוף והיין מפקח הגוף כדאיתא בפסוק (זכריה ט, יז) ותירוש ינובב בתולות והוא בכח השתיקה כי תיקון הגוף על ידי הצמצום לעצור במילין שלא להגביר כח הגוף על הנשמה. ואז זוכה לחכמה ונעשה כלי אל הנשמה. והנה מרדכי היה ב' הכוחות שנקרא איש יהודי וימיני. יהודה בחינת הודיה מלאה שתפסה פלך הודיה וכתיב